

የኢጲሰር ሁለተኛው

— Վազէն զազէթալարտա , զազէթա օթ-
լազճըրըղ ճազգընտա պազէն սիթէմամիզ
պահսլար կէօրիւմիւշ իսէտէ , ճէր քէս սէր-
պէոթ օլուպ ութանըպ ութանմամազ էլէ-
րինտէ օլտուղունտան , տահա զազէթա սա-
ճիպի , փարասընը վէրմիշ իքէն օգուլմամը
օլտուղու ճալտէ , օթլազճըլար , լէշ խզէ-

քիմէ գարագուշ ինէր կիպի դօնմագտէ օլ-
տուղլարը , վէ շու խուսուս իսէ , ղաղէթա-
ճըլարա տօղըռտան տօղըռլա , վէ հաթթա
քիթապէթէ պիր զարաքթլտուգտան պաշգա-
նիչէլէրին ղաղէթա ալմագտան թաճիզ օլա-
րազ վազ կէշմէյէ մեճպուրիյէթլէրին պալիս
վէ շու սուրէթլէ տօղլարտան տախի ղաղէ-
թաճըլարըն զարարընը մուճիպ օլմագտէ
պուլունտուղըռտան , թարաֆըմըզա պազը
մուաճճէզ միւլթէրիլէրմիզ թարաֆընտան օ-
լունան թէշէքթիլէրի , մերգուման օթլազը-
լարըն մալիւմիւ օլմագ իւզըն պէյան իտէրից
քի , էկէր պիր թաղըմ նէզաթլէթէ ըիայլթէն
սէս չըզարմայան տօսթլարընը , տիլէնճիլթ
իլէ կիւճէնտիւթէ իսթէմէզ իսէլէր , խուսու-
սիլլէ հալու վազթիլ իսթիստէ օլան օթլա-
ճըլար , շու հարէթէթի մեղմուլէրինտէն
վազ կէշմէլէր :

Ե.Չ.Գ.Ե.Յ.Ի.Ն

Տիւնքի կիւն պիլ միւնստէճէ Բաթրիք-
խանէտէ պուլունտարագ , խառն հանճանո-
ղովա , թարաֆը աճիգանէմտէն , շու պուլունտան
ազտէմ պահսընը կէշմէլէրմիզ Հայ Բարթէս-
թան չօճուգլարընը մէթթէպլէրմիզէ գա-
պուլ օլունմասընա տալիր , մերգուման թարա-
ֆընտան պիլ վէքեալէ պիր իսթիտա իլլէտիմ ,
մէճիլիս մեզպուրտա խայլթէ միւզսթէրէ օ-
լունտուղտան սօրա , ինսաֆ ու առալթէ վէ
մէտէնիլլէթի սարմըզա ըիայլթէն , պիլա
ֆարգ գապուլ օլունմալարընա միւստատէյէ
հիմմէթ պիրլէ , էքսէրիլլէթի առա իլլէ գա-
րար վէրիլտի , ֆէզաթ շու շարթ իլլէ քի , կի-
տէճէթլէրի մէթթէպլէրին գալանիի մէվըռա-
լէրինէ քէմալ մէրթէպլէ իթաաթ ու ըիայլթ
իսթիպ , վէ հաթթա քրիստոնէական վարդա-
պետութիւն վազթիլան տախի տէրստէ պու-
լունուպ , վէրիլէն տէրսի տիլլէյէճէթլէր , ֆէ-
զաթ առա մեզճէպլէ տէրսլէրէ , ճէվապ վիր-
մէյէ մէճպուր օլմայուլ ազատ պրագըրաճա-
իսէլէրտէ , սայիր չօճուգլար իլլէ , մեզճէպ
պահսլարընա վէ միւճատէլէրինէ կիրիշէրէք ,
մէթէպիլն իչնտէ առարը գըլ ու գալը մու-
ճիպ օլամայաճազլար :

Սէճիլի մեզպուրուն պու գարարը տօղ-
ըռուղ , միւնվիլէր տիւնեա մուվաճէճէթիւ-
տէ մէտճ ու սէնայէր օլունմայա շայանտոր ,
եանի տիմէք իսթէրիզ քի , միլլէթիմիզ թա-
րիցը մէտէնիլլէթտէ սիւրաթ իւզըն եօլ ալ-
մագտատոր , վէ եալալ եալալ , միլլէթ մե-
մուրիլլէթի իլլէնէճիլլէթ ու քէմալթի տէր-
քեալը զաթլար նասթ ու թայլին օլունմայա
պաշաւընտոր վէ պաշամագտա տոր :

Իմտի , մէճիլիս միւճէրէթ Հազընտա
շիւքրանիլլէթի գալպիլլէթի իզհարէ միւ-
սարաթ իլլէ , Վիցցէ Վուսաթրոթիւն լից-
ցէ Սահմանագրութիւն , վէ Կիցցէ Խաճմը-
տանքի ազատութիւն տէյէրէք նիտա իթմէյէ
ճէսարէթ վէ պօրճըռ գլտուղըռմիւզըռ
տախի իզրար իտէրիզ :

Կէրէ շիմտիլլէ գառար մէթթէպլէրիմիզտէ
Բուճ , Գաթթիք , Իսլամ վէ Լէհուսի չօ-
ճուգլարընը պիլա միւմանաթ գապուլ ր-

լունմագտէ պուլունտուղըռ տէրքեալ իտի ի-
սէ տէ , Հայ Բարթէսթան չօճուգլարընը նէ
կէլմէք իսթէտիլի , վէ նէտէ գապուլիսէ միւ-
սարա օլունտուղըռ էմալի վուգու պուլմա-
մըլ իտի :

Պունտան ազտէմ պէյան էթտիլիմիզ իւզ-
րէ , պու կիւնլէրտէ , Սուսալա ճիւլարընտա
պուլունան Հայ Բարթէսթան թարաֆըն-
տան շու թէրիլլէ օլունտու իսէտէ , թէճէլ-
լիլէրինտէն Իսլամ գարու Թաղալան Խոր-
հուրդու նէզարէթի թահճընտա պուլունան
մէթթէպլէր հազընտա թէստիլլէ իթտի-
կինտէն , թապիլթիլլէ մէմուլին շարի սու-
րէթտէ պիր ճէվապ ալլընը տոր . պիլ մեզ-
թիւր ճէվապ հազընտա պիր ճիւլլէթլէ թէ-
շէքթիւր իտէրիզ , զից , մէթթիւր Թաղալան
Խորհուրդուն օլ ըստի ճէվապ մեզթիւր մե-
սէլէնին քէսպի էճէմիլլէթ իտէրէք , Բաթ-
րիքխանէ մէճիլիլլէ թէթիլի շէրէթիլի մա-
ճիպ օլմուշ տոր :

—Սայիս Զիւլ եազլաշորգճա , չազլար
իւզէրինտէ պիր էսէրի հարէթլէթ , եանի Պահ-
մանագրութիւնըն հարեղարճը թէթէրիլլէրի
արղուսիլին նիչէլէրին ֆիքր ու թէստիլլէրուն-
տա ճէվալ իթմէյէ պաշամաթ կէթիլլէթ-
տէ պուլունմուշ տոր :

Տարեղարճ զիյնէթիլլէն իճրասընա արղու-
թէլ պուլունմալարտան պիրիսի տախի քէն-
տիմիզ իտիք իսէտէ , մատամ քի Սահմանա-
գրութիւն Պապը Ելլէթ թագտիմ օլունմուշ ,
Իրատէյի շահանէթիլլէ պէրլէնմէքտէ , վէ
եաղըն վազթտան մուվաֆֆազ օլունմազը
էմէլլէ կէլլէպտէն պուլունմագտէ տիր , վէ մա-
տամ քի , շու զիյնէթտէն միւրատըմը , ֆիւ-
լան եախօթ ֆիւլան կիւնտէ իճրա օլմասընտա
օլմայուլ . իլլա մէսէրիլլէթի գալպիլլէ , վէ Սալ-
թանաթը Սէնիլլէ , հազընտա շիւքրանիլ-
լէթի ազիմէյի տէրունիլլէթիլլէ իպրազ իթմէք-
տէն միւրէթթէպ տիր , տիմէք տիր քի , Սահ-
մանագրութիւնըն ըստին միլլէթիլլէթ թէս-
լիլլէն պիլլէնտիքտէն սօնրա մէրասիմ մեզ-
պուլէնին իճրասընա չըզըլմագ տահա զի-
յատէ միւնասիպ տիր միւլահազաթընա մեզ-
նի , շու միւրատը եէկիսնէմիզ հուսուլլինտէն
էվլէլ , էօյլէ պիր թէշէպպիւստէն քէնտիմիզ
սարիլ նազար իլլէտիքտէն պաշգա , պազը օլ
խուսուստա էթթիւր ու նիլլէթ սիւսլ իտէն
տօսթլարըմըզա տախի , այնի սուրէթտէ ճէ-
վապ վիրմէքտէ իտիք :

Բաթրիքխանէ տախի պիլթիստաթիլլէ պ-
նի էթթեարտա պուլունմալլին , տիւնքի կիւն ,
միլլէթիմիզ իչնտէ կիւնալիլլէն ճիւլլէթլէր իլլէ
ազ չօգ էհալլինին հիւսնի թէվէճէհիւհիտա-
վէթ իլլէմիւզ պազը զէվաթը մէճիլլէ տալլէթ
պիրլէ , օլ պապտէ պազը մէճիլլէթի կիրիշ-
միւլ վէ հէր հալտթ շիւ Տարեղարճ զիյնէթի
իչն , Սահմանագրութիւնըն մէյատան կէլմէ-
սին պէրլէնմիլլէթի գարար վէրիլլէ տիր :

—Հիմտիլլէ գառար թապ ու նէշը օլուն-
մագտէ օլան Քիւսիւ Հայիկան , պու կիւն-
լէրտէ ղալլէթ միւնթաղամ սուրէթտէ նէշը
օլունարագ , ճիւլլէնին պատիլ շիւքրանիլլէ-
թիլլէն պուլունմուշ իսէ տէ , կէրէք անըն
թաֆիլլէթըն , վէ կէրէք Խորմեան Սիւրիլլէ

վարդապետ հազընտա եազաճազ պահսըմըզը
պիլզարուր պու տէֆալըզ տախի , տէֆայի ա-
խէրէ թէրք իտէրիզ :

—Պիր գաշ տէֆալ զիլլէրինի կէլլէթիլլէ
կէլլէլի եախօթ Սապանճալը Տէր Ետուաճա-
տուրուն , Բաթրիքխանէ թարաֆընտան սա-
գալը թրաշ իթտիլլէրէք , բարասըզտան
իլլաճ գըլընմըլ տոր :

—Պու կէլլէն ճիւլմա իրթէսի կիւնսի , Ե-
րեւելան թէաթրօնուն սօն իճրասը վուգու
պուլլուպ , խայլլէ ճէմիլլէթ , վէ օյունճու-
լար իւզէրինտէ կէթիլլէն իսթիտաթ վէ մե-
հարէթ , կէլլէճէք սէնէ իչն , միգտարի քի-
ֆայէ իլլէրուտէ պիր թէաթրօ թագըմընա մա-
լիք օլունմազընա բէք պիլլիւք իլմիլլէր
վէրաթիլլէնտէն , հէման ճիւլլէնին պատիլ մե-
նունիլլէթիլլէն պուլունմուշտուր :

Իսթանպուլտա միլլէթիմիզտէ իլլէ տէֆա օ-
լարազ , պէմ իչն թէաթրօ քիւլաթիլլէ ճէ-
սարէթ իթմիւլ օլան պիր Տնօրէնութիւն , վէ
իճրալար իպրազընա չըզան օյունմուլար հազը-
լարընտա նէ գառար մէտճ ու սէնա լազմ
կէլլէր իսէ , թարաֆըմըզտան պիր գաթ տախի
զիյատէսին թագտիմ իտէրէք , վէ պու սէնէ ,
զուհուրա կէլլիլ , վէ կէլլէսի թապիլթը
մաալահաթտան պուլունմուշ օլան գուսթըր-
լարը տախի պիլա պիւլահէնէ տէր խաթըր
իլլէթէրէք , պուլունտան սօնրա շէրէթի քէմալլէթ
իլլէ միւլլէրէթ պուլունմալարը պապլլտա ար-
ղութէլ պուլունտուղըռմիւզը խալիսանէ վէ
մա թէշէքթիւր պէյան իտէրիզ :

Պու պապտէ միւլաթալամըզը պէյանսէն
սօնրա , օլ կէլլէ թէաթրօտա Տնօրէնութիւն
թարաֆընտան վուգուա կէլլէն պիր Վապ-
թիւնա տախի պէյան , վէ պէյան իթմէյի տա-
խի հազընտիլլէթտէն անտ իտէրիզ :

(Ը) Կիւն տահա թէաթրօ պիլթիլլէթտէն էվ-
լէլ , պապմա օլարագ , մեզթիւր թէաթրօնուն
շիմտիլլէ գառար զուհուրա կէլլէն հալլէրինէ ,
վէ շու քէլլէթիլլէթտէ նէ մէրթէպլէ կիւնլիւք-
լէր լէթիլլէլ , վէ ֆէտաթեարըզլար օլուն-
մուշ իտուկի պէյանիլլէ պէրապէր , ալլստէ-
վիլլէ Եզալլին ղաղէթալար հազըլարընտա
իզհար թիւնան թէշէքթիւր օրթասընտա , սի-
թէմանէ պազը քէլլամար կէթիլլէթիլլէ տա-
խի նէզաթթիլլէ իւզըն պէյան օլունմուշ , վէ
հէրքէս օգուլմագ իւզըն իլլէն , թէաթրօ թէք-
միլլինտէ , Տնօրէնութիւն ազալարընտան պիր
տէլլիգանընըն մէյատան չըզըլ , շէնտա էլ-
եազըն օլարագ օգուտուղըռ պիր լալիհատա ,
ղաղէթաճըլար ալլէյհիլլէն իլլէտիլլէն նէզա-
թէթէ վէ էմիլ պատիլլէթ մուլղալիր շաֆը-
լար , թապիլթիլլէ քէաթթիլլէ էլլի նէզա-
թէթիլլէ պատիլ էսէթիլլէն պուլունմուշտուր :

Պաշգա ղաղէթալարըն պու պապտէ նէ ճէ-
վապ վէրէճէթլէրին պիլլէթիլլէ , ֆէզաթ պիլ
քէնտի թարաֆըմըզտան չիւ գընտա ճէվա-
պը վէրիլլէք իթթիլլէ ֆտէրիլլէ :

Սիւնատիլլէթտէ , կէրիլլէ շիմտիլլէ գառար ,
քէնտի թարաֆըմըզտան մեզթիւր թէաթրօ
հազընտա պազը միւլաթալար իթտիլլէթտէն
պաշգա , պիր գաշ մէթթուպլար տախի տէրճ
իլլէտիք , լաթիլլէ պիլլէ խասիմանէ պիր շէլ
եազըլմատը զան իտէրիզ , վէ էկէր էօյլէ

պիր չէր վար իսէ։ Տէր սաաթ մէսուլիյէթ վէ ճէվապընա հազրըզ։ Տալ պոք քի նէզա-
քէթլու Տնօրէնութիւնը քի ին պիւրիտի քի,
էկէր, զաղէթալապ պէյհէրիտէ պիր սէյ-
լէյիճէկի վար իտի իսէ։ շիմտիյէ գատար դա-
գէթալար քէնտիսի իշին աչըզ իտի, վէ հալ-
կապի պչըզ արը։ վէ գալէմ միւճատէլէ-
գինին եերի թէաթըր տէյիլ տիր։ Ֆէգաթ,
պիղճէ օ պախի գալտ տէյիլ, թէաթըր քէն-
տի խանէթի պալըր, նէ եօլտա իսթէր իսէ-
լէր, նէզաքէթէ թիպլէթ իթմտիքէրի հալտէ,
էօյլէ հարէթէթ իպէպիլթէր։ Վաթին, պիղ
անճաք վէ էն զիյառէ շունու ալըպլար, էսէֆ
իտէր, վէ ումուլէն էճիլ նէզաքէթէ սիւալ
իտէրիզ քի, զէրրէճէ թէրպիյէթ թիպլէթ ի-
տէն պիր Տնօրէնութիւնուն, խասաթիւն զա-
գէթաթըրը թէաթըր տալէթ իթմտիկի,
վէ լօճա տախի վիթէրէթ իթմալար իյլէտի-
կիյլէ պէրապէր, եիւզէթիւն գարշը սիթէմա-
նէ վէ թաճգիրանէ, ալէմ մուվաճէճէսինտէ
պիր լալիհա օգուլմասըր, վէ հէմաէ քէնտի
քէֆիգլէթիւնէ պիրիսին մարիֆէթիյլէ,
թէճվիզ իտէպիլթըրէր մի, առապ ու թէր.
պիյլէ վէ մէտէնիյլթ խարիթասընտա պու-
տէրս վար մը տըր։

Թէրպիյէթիլթ, հիտուլթ, զապալ, վէ
զաֆէթ ինսան իշին տիր, սօրարըզ նէզաքէթ-
լու Տնօրէնութիւնա քի, քէնտի կարտըլա-
րընը քէնտիլէր պէյիտիլթէր միա աճէպա,
օլ արատա զաղէթաթըրըն իշինտէն պիրիսի
տախի, քէնտիլէրի կիպի, նէզաքէթէ բիա-
յէթ իթմէյէրէթ, հիտուլթ իլէ եա ըսլըզ չալ-
մայա, վէ եախօտ ճէվապ վիթմէյէ իթմիթեապ
իթմէյէ չըգըշա իտի, պիւլիթ պիր զըլ ու
գալ չըգըպ, վէ սէպէպիյլթ տախի քէնտի
թարաֆլարընտան վէրիշիշ սայլըմալըրընը։

Պուլտանտա գաթի նազար, Տնօրէնութիւն
էօյլէ պիր լայիհալթ թաճգիրանէյի, զաղէթա-
թըրըն եիւզիւնէ գարշը, տալէթ իթմիթեալ
սօնրա, 300 քիլի էօնիւնտէ օգուլմուլմա-
սընտան նէ՞ հասըլ օլըր, հա՞գը մը գազան-
մազ, օլմազ, ինթիգա՞մ մը ալմազ, պուրտ-
տա պիրազ իսթիհալթեարի օնիթթիւնէ կիւլմէ-
յէ պաշլայալմ, զիրա, էօյլէ ինթիգա՞մ ալը-
նամազ, չիւնթի, պիրապէթաթըր իթմիթեապ
իտէր իսէ, պիր լայիհալթ գաթըր, եիւզ
պաճս եազա պիլթ։

Տօղուսու պիղ Տնօրէնութիւն ազալարըն-
տան պիր գաշլարընը թանըրըպ, վէ տիրայէթ
ու նէզաքէթէրիին պիլտիլիթիլտէն, էօյլէ պիր
նապէճա վէ նէզաքէթէ մուլալիթ հարէթէթէ
իթմիթեապ իթմէյէթի իշին, հապտէն, զէյառէ
էսէֆ ու թէաթիւպ իթմիթիլտիր, վէ հա-
լէա տախի իթմէյէթիլթ։

Իմաի պիղ քէնտի թարաֆըրըտան, ֆէ-
գաթ տէյիլ քէնտի իթմիթիլթէ, իլա միւսա-
ֆիթթիլթիլթ իսթիլթ իթմիթիլթ իթմիթիլթ էօյ-
լէ պիր լալիհա գաթըր, էկէր Տնօրէնու-
թիւնուն թէթիլ մալիւմաթը իլէ օգուլմուլ իսէ
օլ լայիհա, թէթէպիլթը պէր թարաֆ օլու
նարազ, քէմալթէթիլթիլթ իլէ վէ թէվազ-
ըն պիրլէ, զաղէթալար մարիֆէթիլթէ կէրի
գաղըրմասընա հիմէթ օլուսուլ, եօզ էկէրի,
պիլթէր նամալիւմ օլան պիր սուրէթէ մէպ-

նի, մէրգուլ տէյիգանը տօթուլմուլ, Տնօ-
րէնութիւնուն թէյինէ մուլալիթ օլարազ, պիղ
զաթ քէնտի թարաֆըրտան օգուլմուլ իսէ,
սինն ու ճէվալթիլթէ հիւրմէթէն աթիլ իտիպ,
աալա թարգիյէսին տախի թալէպ իթմէյիզ,
ֆէգաթ էլ վէրիթ քի, էօյլէ օլուլըն Տն-
օրէնութիւն պէյան իյլէթին։

Տնօրէնութիւնուն պազ, ազալարը իւզէրին-
տէ կէթիլթէն աաարը էնաիյիլթէ նէզաքէն,
շու թալէպ իթմիկիլթ թարգիյէսին վէրիլթ-
սինն թէնէզիլ օլուսուլ քէթտէ իլթիլթալ-
տէն տէյիլ տիր. լաթին զարարը եօզ, պիղիւմ
հազըրմըզ վար տըր թրօթէթօ իթմէյէ, Տն-
օրէնութիւնտա սէրպիլթ տիր թարգիյէ վէ-
րիպ եա վիթմէյէ, վէ էհալիտէ հազըր տըր,
հէր վալթ պէյլէ խուսուլարտա հաթիմ օլ-
մազալ։ վէ պուլտանտա սօնրա, Տնօրէնու-
թիւն շունու ունութմամալ տըր քի, պիր
թէաթըր, վէ խուսուլիլթ Երեւիւն թէաթ-
ըն նէ տիլթէ իսէ, զաղէթա տիլթէ տէ օ տի-
լթէ տէյիլ տիր, վէ վալթի կէլիթ իսէ պու-
լազըրմըզըտա իյազ հաթիլթ։

—Պու սապաճ Իսկիւտար II. Կարապետ
քիլիսէսինտէ, Տէր Թադէոս վէ Տէր Կարա-
պետ հարըր փիլթըրընը ալըպ դաստա
տուրտուլարընը հալտէ, վէ II. Պատարըզ վազ-
թիլիտէ, պիր թազըմ քէնտիլթ իթմիթ-
լէրի հարաքէթթընա մէրգիյէ, վէ ստալմըզ
քէսիլթէթէթէ քիլիսէտէ սլզի գապուլ իտէ-
մէյիզ" տէյէրէթ պաղըրմալարընա մէպի,
կէրէթ մէրգուլմաճ հարըր, վէ կէրէթ գաս-
տա պուլուլմաճ սայլթ քաճանալարըն, պը-
րազըպ տիշարը չըգմայա մէճալըր օլուլըզա-
րըն էսէֆէնիլթ հալտաիս մէմուլթաթտէն տիր։

—Պօլտը Բնթըրգասիթա ընկերութիւնը
բոլոր լրագրաց գործակալութիւնը ձգելով,
Երեւիլ II. ասպուլըպան ամազըրին գործակա-
լութիւնը II. անայ II. արազայ II. Եւան վա-
նից միաբաններէն Տոսպիցի արժանապատիւ
Տ. Ղ. Էնդ վարդապետը պիտի վարէ, որ այ-
ժըմ քարոզիչ է Ղալթիլթ II. Լուսաւորիչ
կիլիթիլթէ։ Եւ առթիւ կը խնդրուի արգոյ և
ազգասէր բաժանորդներէն, որ երբ յիշեալ
վարդապետին կողմէն անդորրագիրընը իրենց
ներկայացուին, բաժանորդագիրընը շուտով վը-
ճարելու շնորհ ընեն. ըստ որում գինը շատ
աժան և այս ստալն ալ II. արազայ վանթին
պարտուցը սահմանուած ըլլալով, անտարա-
կոյս եմք որ ամէն մարդ իր բաժանորդագիրընը
առաջին անգամ ինքրուին չըլանար վճա-
րիլ "ի պարճառութիւն նոյն II. վանթին և "ի
յառաջադիմութիւն Երեւիլ։

—Սալը կիւնթի Սիւնատիլիլթի նիւմըսու
174 օլաճազ եերտէ, սէհիլէ 173 գալմըշ,
վէ Գայսէրիլթէ մէսալիհի գօմիսիօնու ազալա-
րընտան, Կամբէրթէնեան հաճի Սարգիս ա-
ղանըն իսթի Սիւրիլ օլմուլտուր։

—Իշթէ կէլէն տէֆաթի, Գուլմ գարու
Թաղական Խորհուրդու ալէյհիտէ եանըրըզ-
տա պուլուլմազտէ իտուկին զէր իթմիկիլթիլթ
մէթթուպու պու տէֆա այնէն տէրճ իտէրիլ։

Երժանայարգ Խմբադիր Սիւնատիլի Լիթի-
յաս պատուական լրագրոյ.
Կաղալիւմ ձեր արժանապատուութիւնը որ

բարեհաճիք յառաջիկայ պատուական թեր-
թիլթուլ մէջ "ի սէր ազգասիրութեան ներկայ
բողոքիս տեղի մը շնորհել, որ թէ մեզ և թէ
միւս ընկերակցաճս և մանաւանդ հայ հա-
սարակութեան միջ պատիւ մը ընենիլ խո-
նարհարար կիմացընեմք։

Երգոյ Տէր, լաւ համոզուած եմք որ մարդ-
կային միտքը ու սիրտը լաւ դաստիարակուե-
լու համար՝ մանկական դպրոցներ կառուցուած
են. և հետզհետէ ալ ամէն կողմանէ մեծ ջան-
քեր "ի գործ կ' գրուին նորէնոր կառուցանելու,
թէ տղայոց և թէ աղջկանց համար. հոն փա-
փուկ ուղիղներ բարի սկզբանց հրահանգ կը-
լան, հոն վճիտ որդեր պարզութեան ունա-
կութիւն կ' ստանան, հոն միայն հանդերձելոյ
ուղղոյն պատրաստութեան միջոցները կ' գոր-
ծադրուին, վերջապէս հոն կուսանին առ ժա-
մանակեայ կենաց երջանիկ վարչութիւնը, ու
երկնային գաւառին բարի քաղաքացի ըլլալու
կերպերը, ահ ուր էր թէ Երգային ամէն
դպրոցներն այսպիսի օրինաւոր ընթացից գը-
լուլս խոնարհելու ըլլային, ինչ օգտաւէտ
պտուղներ արգեօք չպիտի քաղեր Երգ։

Սակայն մենք այս մասին ասոնց ընթացիկա-
ռալը կը տեսնեմք Գուլմ — Բարուլ Տիլիս-
ուրը II. արազային մէջ, հոս մեծամեծ ջան-
քեր կըլան պատամուտութիւնը հրապարակա-
խնդրելու, Երգային լրագրաց մուտքին դէմ
դպրոցին դռները գոցելու. ուսման վերաբեր-
եալ նիւթոց վրայ չիլէ, ընելը զխովին ար-
գիլելու, դպրոցի մէջ աշակերտացի թանգա-
րանը հարստացնելու համար սահմանուած ըն-
կերութիւնը խաբանելու, մեր մանկական հա-
սակին մէջ ընկերութեան չվարժուելու հա-
մար, հասակաւ ուսման մէջ զարգացող ա-
շակերտները երբ կսկսին խորհիլը զիտնալ, և
ահա մեկէն հազարու մէկ սուտերով դպրոցէն
կ'արգիլեն, որպէս զի մանկական մտաց լրջա-
ւորութիւնը օրըստօրէ հասակին հետ չաճի,
և վերջապէս խօսքին կարճը ըսելով՝ հին օր-
եայ ազատամտութիւնը անագորոյն թշնամիի
մը սպառնալից և բռնաւոր տնօրէնութեանը
տակ հեծելով, այսօտանօրս այն սոսիճան
հասած է որ զրէթէ բոլոր ձեւալիւս ամե-
նամեծ հնարքներնալ գերազանցեթ է. հոսնա-
և չիւք ուղեր յիշեալ դպրոցիս մէջ գործած-
ուած սարսափելի դակարգիլը մի առ մի նկա-
րագրութիւնը ընել, միայն թէ արտասուօք և
ցաօք սրտի կ'բողոքեմք յանուն ճշմարտու-
թեան, թէ ի՞նչ իրաւունքով չորք ընկերքս
Գուլմ — քարուի Թաղական արժանապատիւ ան-
դամները սիրտի պատճառաբանութիւններ մէջ
բերելով, վարժարանիս ծոցէն անցթարար կը
բաժանեն. ի՞նչ իրաւունքով մեր մանկական
հապալը կը զրկեն ուլման և գիտութեան ցան-
կալի շաւիղէն. մինչդեռ օրն "ի բուն անընդ-
հատ աշխատութեամբ կ' ջանայինք ձեռք բե-
րել արդէն սկսած ուսմունքներինս, ի՞նչ իրա-
ւունքով կոկոններէն զեռ դուրս շարժափուած
հոտաւէտ ծաղիկ մը նման զմեզ անգթաբար
խընկ կը յանդգնին ուսման պարտեղէն. ահ
թաղական երջանիկ ժողով, գովելի վարչու-
թիւն որուն ծոցը կ' մտնեն այնպիսի անձինք
որք կ' մտածեն իրենց ներքին շահը և հնարք-
ներ կը հայթայթեն այնպիսի վարչութիւն մը

ձեռքէ չի փախցնելու : Ըստ վարչութիւնը կը հպատակի բարձրագոյն Տնօրէն Տէր Գեորգ Բաղմամաստ և հանձնարագունեղ քահանային երկնատուր պատգամացը և վաղ ընդ փոխ ի գործ կը դնեն անոր հնարագէտ պատուերները . ահա թաղական անդամք , սրտանց կը հառաչեմք և կարեւոր բարձրաձայն կը գոչեմք և յաւիտեան պիտի չի դադրեմք վերէ՛ք . . . արդար վրէ՛ժ . մեր բանականութիւնը ուսման և գիտութեան կրթութենէն արգելող ո՛վ անգթութիւն . ի՞նչ էր մեր յանցանքը . ի՞նչ էր մեր յանցանքը , ի՞նչ պիտի կրնաք մեր անմեղ վարուցը արժանի համարել : ահա բոլոր աշխարհի ակն յայտնի կը խոստովանեմք ճշմարտապէս եղածները , բողոքելով այսպիսի վարչութեան մը դէմ . դուք ալ ուղածնիդ խօսեցէք զմեզ միտեմք չաւարակութիւնը խափելու համար :

Ըզնիւ խմբագիր , արդէն համոզուած էք թէ դպրոցի մը մէջ երբ հասակաւ համակից ընկերներ , ըստ բաւականի ուսման մէջ յառաջադիմելու ըլլան , ինչպէս որ սովորութիւն է Եւրոպայի բարեկարգեալ վարժարաններու մէջ երկու կողմ բաժնուած այս կամ այն նիւթոց վրայ վիճարանութիւններ ընել , ահա այսպէս ալ նուստտ չորս ընկերքս երկու կողմ բաժնուած դպրոցիս ժամ պարագայ եղած ժամանակը բանակրութիւններ կընէինք՝ հոգւոյ զոյուցութիւնը՝ հաստատելու . այսչափը բաւական էր Տնօրէնի ականջը հասնել , լաւ գիտնալով թէ ասոր հետեւութիւնը մեր մտաց լուսաւորութեան բացուելու միջոցմէ , մեզ Վիգայիսիոյ-Լեւոնի Կոպոյ-Գոյո-Լեւոնի Էֆէն Կոպոյի և թէ պապականութեան միտքով ալ ունէր . այս զրպարտութեան տիտղոսներով ներկայացանք իրեքշարթի օր մարտ 20 թաղական ուղղախօս անդամոցը ժողով . երբեմն այս և երբեմն այն ինչը առիթ բռնելով կամ թէ դո՛ւք դպրոցին մէջ ծայրէփ ըսելով , վճռեցին դպրոցիս դուռնէն դուրս ելլել : Ըստ աղետիցս , ահա հոս անտանելի դառն ցուեր ու նորանոր վերքեր կը բացուին սրտերնուս վրայ , վտակահոս արտասուք անդադար կը հեղուն մեր աչքերէն , աւելի անմեղ ըլլալուս այսպիսի եպերելի յանցանաց քանթէ տարածամ դպրոցէն մերժուելուս , ի՞նչ հարկ կար զմեզ ուսման ասպարէզէն մերժելու . ուղղադատ անդամք , պէտք չէ՞ որ զմեզ քննէին ու բանին ճիշդը իմանալով , պատուիրէին մեզ այս տեսակ նիւթոց վրայ կամ չը խօսելու և կամ աւելի ևս քաջալերէին և յորդորէին զմեզ ուսման և գիտութեան : Ըդ կ'հարցնեմք , Տնօրէնութեան մը պաշտօնը՝ դպրոցէն հասակը եկած ուսման մէջ զարգանալու հասած աշակերտները անգթաբար մերժում պիտի ըլլար . թաղական պարտաւորութիւնը սիրտ կը ձեւ . պատանեկութեան սրտերու վրայ յաւիտեան անընդհատ վերքեր բանալ , յիշաւիցաւ կսեմք թէ անվերջնալի ծանր նախատինք մըն է այս անցքը , որուն դէմ ահա կ'ընդդեմք մեր և մեր ծնողացը պատիւը պահանջելով : Ըփսոս տեսութեանս . պիտի չնորհէ՞ արդեօք Եւրոպայի մօտերս Սուրբ Եւստորանի սկզբանց վրայ հիմնըված սրբազան և կաղ-

աւորիչ օրինաց կառավարութիւնը թագաւորել մեր Ըզնիւ և ազգային գործոց վրայ , միւթ պիտի խայտայ մեր դպրոցները յամենայն հարստահարութեանց և ճիշդութեան բռնաւորութեանց զերծեալ՝ միահամուռ յառաջադիմութեան ասպարէզին մէջ , պիտի՞ դայարդեօք այն փափաքելի օրը որ ամեն բռնութիւնք և ընդդիմական խոչնդոտք ամօթապարտ արտահայտւած կորնչին և ամեն որոգայթք ոտնակոխ խորտակին օրինաւոր և ցանկալի վարչութենէ մը և գիտնայ այն ժամանակ մարդս իւր խաբէն ալ ու խաբուիլն ալ :

Յուսմ — Քարուի ներկայ թաղական խորհուրդը , իւր բաղմամաստ Տնօրէնով միատեղ բռնած այս եպերելի ընթացքը ուրիշ բանի համար չէ , այլ միայն այսպիսի բաղմամարդ թաղիս մէջ կանգնուած դպրոցին մանկուծները կիսկատար ուսմունքով բաժնուին դպրոցէն , չը սորուին ամեն բանի հետազոտութիւն ընել . չը սորուին լաւ խորհիւն ու տրամաբանել , որուն փորձը ահա՛ այս անգամ ալ մեր վրայ փորձուեցաւ , ինչպէս անցեալներս ալ ձեր պատուական թերթին մէջ միւս տասն և չորս ընկերացս համար գրուեցաւ . նոյնպէս անոնցմէ յառաջ ալ քանի՞ներ արդեօք նորին Բարձր Տնօրինի կամացը անգթաբար զոհուեցան՝ կիսկատար դպրոցէն հրաժարելովն . իսկ ուսուցիչներն ի՞նչ բանի վրայ են . անոնք ալ միայն իրենց շահուն հպատակ , և տնօրէն քահանայն , ան ալ ուղած ժամանակ դպրոց գալով իւր սենեակը կ'առանձնանայ ու քիչ մը Սօլէնի հատորները դարցնելով զոսնուելն ետեւ , առանց դպրոցական պէտք մը հոգալու՝ կ'երթայ , միայն թէ ազգը գիտնայ՝ ծանր պաշտօն մը անթերի կատարելը :

Դպրոցիս մէջ գրեթէ տասն և հինգ քսակի չափ ծախք կ'ըլլայ ամիսը . բայց մեր վերապատուելի տնօրէնը որչա՞յց հաւաք միայն Սուրբ Եւրոպայի Բարձր Բաժնիւն է , կը պօռայ . մեր մէկ ընկերը օր մը թանգարանէն Եւրոպայի բանութեան գիրքը առել կ'կարգար , յիշեալ ազգասէր տնօրէնը ասի տեսնելուն պէս մեկէն չփոխելով իւր սովորական խոժոռ դէմքով գոչեց , վար յգէ՛ սըվէլայ՝ դո՛ւք իւրեք Բարձր Էֆէն Կոպոյի և թէ պապականութեան միտքով ալ ունէր . այս զրպարտութեան տիտղոսներով ներկայացանք իրեքշարթի օր մարտ 20 թաղական ուղղախօս անդամոցը ժողով . երբեմն այս և երբեմն այն ինչը առիթ բռնելով կամ թէ դո՛ւք դպրոցին մէջ ծայրէփ ըսելով , վճռեցին դպրոցիս դուռնէն դուրս ելլել : Ըստ աղետիցս , ահա հոս անտանելի դառն ցուեր ու նորանոր վերքեր կը բացուին սրտերնուս վրայ , վտակահոս արտասուք անդադար կը հեղուն մեր աչքերէն , աւելի անմեղ ըլլալուս այսպիսի եպերելի յանցանաց քանթէ տարածամ դպրոցէն մերժուելուս , ի՞նչ հարկ կար զմեզ ուսման ասպարէզէն մերժելու . ուղղադատ անդամք , պէտք չէ՞ որ զմեզ քննէին ու բանին ճիշդը իմանալով , պատուիրէին մեզ այս տեսակ նիւթոց վրայ կամ չը խօսելու և կամ աւելի ևս քաջալերէին և յորդորէին զմեզ ուսման և գիտութեան : Ըդ կ'հարցնեմք , Տնօրէնութեան մը պաշտօնը՝ դպրոցէն հասակը եկած ուսման մէջ զարգանալու հասած աշակերտները անգթաբար մերժում պիտի ըլլար . թաղական պարտաւորութիւնը սիրտ կը ձեւ . պատանեկութեան սրտերու վրայ յաւիտեան անընդհատ վերքեր բանալ , յիշաւիցաւ կսեմք թէ անվերջնալի ծանր նախատինք մըն է այս անցքը , որուն դէմ ահա կ'ընդդեմք մեր և մեր ծնողացը պատիւը պահանջելով : Ըփսոս տեսութեանս . պիտի չնորհէ՞ արդեօք Եւրոպայի մօտերս Սուրբ Եւստորանի սկզբանց վրայ հիմնըված սրբազան և կաղ-

Յիշաւիցաւ կսեմք թէ անվերջնալի ծանր նախատինք մըն է այս անցքը , որուն դէմ ահա կ'ընդդեմք մեր և մեր ծնողացը պատիւը պահանջելով : Ըփսոս տեսութեանս . պիտի չնորհէ՞ արդեօք Եւրոպայի մօտերս Սուրբ Եւստորանի սկզբանց վրայ հիմնըված սրբազան և կաղ-

աւորիչ տնօրինի անգութ հաճոյցը զոհուելով դպրոցէն պիտի վճնտուին . ո՛հ երկինք միւնչեւ և՞ որ պիտի ձգես Հայ ազգը ծայսպիսի երկ կաթի կապանօք , թշուառութեան ու աղքատութեան անտանելի լուծի տակ Ո՛վ տէր Եւստուած , ե՞րբ պիտի յարուցանես մեզի նոր Երեսէսներ և Խորհնացիներ , որ ազգիս թէնիւթապէս և թէ բարոյապէս թշուառութիւնները ողբան , կամ ժամ յառաջ անաչառապէս ճար մը գտնեն ազգիս գլխէն այսպիսի ծանր աղէտքները վերցնելու և զմեզ յառաջդիմութեան ասպարէզին մէջ ձգելու . . . :

Ըզնիւ և ձեր յարգութեան երախտապարտ անձնանուէր բողոքող
1862 մարտի 23 աշակերտ Սայր Դպրոցին
Խաչատր Գաբրիէլ-Էֆէն

Իւնիւր Էֆէն
Մերհում պէզմի ալեմ Վալիտէ Սուլթան վազֆըրտան թիւրքօս գազասըրնտա վազը արագի վէ օթլազ վէ եայլազ վէ կէօլ վէ սալ իլէ պագալ տիւքքեանը , հասըլաթը մագթուիլին , իբի եիւզ եթմիշ սէբիլ սէնէսի մարտնտան իթիպարէն , պիր վէ իճապընա կէօրէ իբի սէնէլիք օլարագ իլթիգամ օլունաճաղընտան , թալիպէրիլին , ճիւմա կիւնիւնտէն մաստա պէհէր կիւն Էփեաֆ վարիտաթ օտապընա միւթահիւտէրիլէ պէրապէր կէլմէլէրի իլան օլունտը :
— Թաղալարտա պուլունարագ Սիւնատի-միզի օգուճաղա րաղալթ պուլունրան զաթլալըն , Սիւնատիմիզ պէտէլինի հիմնթ պուլունրմալարը խասսէթէն րէճա օլունտը , զիւրա ազճէճէ քէնտիմիզճէ մուկայիգամը պուլունտուղը շէյլէ տուրսուն , սէնէ պաշըմըլ տալիի եագլաշմագտէ տիր : Ընի րէճայը խաթանպուլտա պուլունան պագը ճաթլարա տալիի իտէրիզ :

ՄԵՀԵԼԷԼԷՄԻՆԵՏԻՅԷ ԻՐԱՂԵՐՈՒ
ԻՍԹԱԳՈՒՆ՝ Պէտիւք Էֆէնի խանտա , Եփեաֆէ գաբուսու տալիլէսիտէ , 7 Նիւմէրուս օտա :
ԻԶՄԻՐ՝ Վասպուրական թանգարան :
ԼԵՏԻՆՆԵ՝ Թուրքոս աղա Յովհաննէսեան :
ՊԵՐՍԻՆ՝ Սարապետ աղա Փափառնա :
ՊԵՏԵՐԲԵՐԵ՝ Պետրոս աղա Ֆիլէքսիան :
ԻԶՄԻՏ՝ Յովհաննէս աղա Յակոբեան :
ԹԻՐԱՅՈՒՆ՝ Վարդան աղա Խաղեան :
ԹԻՐԱՅՈՒՆ՝ Վարդապետ աղա Վատէման :

Կէրէք միլէթճէ վէ կէրէք բօլթիգամ միւթէպէր իմըա իլէ կէլէն հէր նէլի պահս ու մէթիւտալար թէլէքիւրէն դապուլ օլունտըլար :

ՄԻԻՆԵՏԻՅԷ ԻՐԱՂԵՐՈՒ
ԿԵՐԵՊԵՏՈՒՆՆԵՆ
ԹԵՊԵՐԵՆԵՏԻՅԷ ՆԵՐԵՏԻՅԷՆԵՆ ԷՄԵՆՏԵՄ